

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a Mécs és Csurgai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mécs László ügyvéd) által képviselt felperesnek - a dr. Pethes Margit pártfogó ügyvéd által képviselt I. rendű és II. rendű alperes ellen tartási szerződés megszüntetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 2.P.50.002/2008. számon megindított perében a Fővárosi Bíróság 2010. október 27-én meghozott 56.Pf.634.758/2010/3. számú jogerős ítélete ellen a felperes részéről 49. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 56.Pf.634.758/2010/3. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy az I-II. rendű alperesek képviseletében eljáró pártfogó ügyvéd felülvizsgálati eljárásban felmerült díját és a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felperes az I. rendű alperes édesanyja és a II. rendű alperes anyósa. A peres felek egymással 1998. december 13-án kötöttek öröklési szerződést, amelyet 2001. november 7-én felbontottak. Ezt követően a 2002. február 13-án megkötött, a korábbival egyező tartalmú újabb öröklési szerződést május 27-én felbontották és a már teljesített szolgáltatásokat egymással elszámolták. 2002. augusztus 22-én egymással életjáradékkal vegyes tartási szerződést kötöttek, amelyben az alperesek mint eltartók arra vállaltak kötelezettséget, hogy a felperesről gondoskodnak, ellátják a szükséges élelemmel, bevásárolnak, tisztán tartják a lakását, viselik a gyógyszerköltségeit, szükség esetén ápolják, biztosítják orvosi ellátását, vállalták továbbá havonta 10.000 forint készpénztámogatás megfizetését. A felperes mint örökhagyó halála esetére akként rendelkezett, hogy az 50 négyzetméter alapterületű másfélszobás összkomfortos társasházi lakásingatlant a közös tulajdonból hozzátartozó eszmei hányaddal az alperesek örököljék.

A felperes holtig tartó haszonélvezeti jogát az ingatlan egészére fenntartották. Az ingatlan értékét 6.000.000 forintban, míg a havi tartás értékét 40.000 forintban határozták meg. A szerződés tartalma szerint a lakást továbbra is az eltartott használja kizárólagosan. A szerződés alapján a földhivatal az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezte tartás címén az I-II. rendű alperes 1/2-1/2 tulajdonjogát, valamint a felperes holtig tartó haszonélvezeti jogát.

A felperes kezdeményezésére az alperesek 2004 őszén a perbeli ingatlanba költöztek, kizárólagosan használták a nappalit, míg a felperes és leányunokája a kishálózatot, az egyéb helyiségek közös használata mellett. Az alperesek mindösszesen 7 alkalommal fizettek a felperes részére havi 10.000 forintot, majd a perbeli lakásingatlanba történő beköltözésüket követően abban állapodtak meg a felperessel, hogy a havi 10.000 forint megfizetése helyett viselik a lakással kapcsolatos valamennyi rezsiköltséget. 2005-ben az alperesek fiúgyermek is a lakásba, a beépített erkélyre, költözött. Ezt követően, 2005 ősztől a felek között a viszony kezdett megromlani, a felperes az alperesek által felajánlott ételt visszautasította és előfizetett ételkihordásra. Az alperesek 2010. február 1-jén a perbeli ingatlanból elköltöztek.

A felperes keresetében az alperesekkel kötött életjáradékkal vegyes tartási szerződés megszüntetését kérte a Ptk. 589.§ (2) bekezdésére alapítottnak. Hivatkozása szerint az alperesek megszegték szerződésben vállalt kötelezettségeiket.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Védekezésük szerint a szerződésben vállalt kötelezettségeiknek eleget tettek. Másodlagosan a megfelelő elszámolás keretében mindösszesen 3.669.434 forint fizetésére kérték kötelezni a felperest a 2009. november 30-ig nyújtott tartás ellenértékéért. A felperes használati díj címén 1.334.204 forint beszámítását kérte a 2004. november 1-től 2009. november 30-ig terjedő időszakra, hivatkozással arra, hogy haszonélvezőként az alperesek és 2 gyermekük részére lakáshasználatot biztosított.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a peres felek 2002. augusztus 22-én megkötött szerződését megszüntette, kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek egyetemlegesen 374.971 forintot. A teljesítés igazolását és az ítélet jogerőre emelkedését követően elrendelte a perbeli ingatlan vonatkozásában az alperesek tulajdonjogának és a felperes javára bejegyzett holtig tartó haszonélvezeti jog törlését, egyben a felperes 1/1 arányú tulajdonjogának visszajegyzését.

Indokolásának jogi okfejtése szerint az alpereseknek a lakásba költözését követően a felek közötti viszony megromlott, a szerződés teljesítése lehetetlenné vált. Az elsőfokú ítéletben kifejtettek szerint a szerződés megszüntetésére mind a két fél okot

szolgáltatott. Az alperesek terhére róható, hogy a szerződést nem teljes egészében teljesítették, ugyanakkor a kapcsolatuk megromlásában nagyobb szerepet játszott a felperes nehéz természete, az ő és a II. rendű alperes közötti személyes konfliktus, a generációk közötti életvitelbeli és felfogásbeli különbség. Figyelembe vette, hogy a peres felek elleneztek az szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítását, továbbá azt, hogy a felperes a szükséges háztartási munkát el tudja végezni, a rezsiköltség viselésére képes; a felperes részéről a szerződés megkötésével elérni kívánt cél - betegsége esetén ápolása, gyógyíttatása - életjáradéki szerződéssel nem biztosítható.

A felek megfelelő kielégítése körében a felperes javára 1.334.204 forintot, az alperesek javára 1.709.176 forintot számolt el, és a különbözet megfizetésére a felperest kötelezte. Az alperesek által felajánlott további bizonyítást a Pp. 3.§ (4) bekezdése alapján, mint szükségtelent, mellőzte.

Az alperesek és a felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást elfogadta, azonban az abból levont jogi következtetéseivel nem értett egyet. Megítélése szerint is helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes az alperesek által felajánlott szolgáltatást - étkezés, bevásárlás - ok nélkül visszautasította, továbbá, hogy a felek kapcsolatának megromlásában szerepet játszott a generációk közötti különbség, a felperes és a II. rendű alperes közötti személyes konfliktus, továbbá a felperes nehéz természete. A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyanakkor a felperes - a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján - nem bizonyította az alperesek szerződésszegő magatartását, amely keresetét megalapozta volna. R. J-né, B. J-né tanúk vallomásai - szerinte - azt támasztották alá, hogy az alperesek a szerződést a felperes szükségletei szerint teljesítették. Kifejtette: a bírói gyakorlat következetes abban, hogy a jogosult egyoldalú magatartása nem vonja maga után a szerződés megszüntetését. A peres felek személyes előadása alapján azt állapította meg, hogy a szerződő felek akarata a beköltözést követően arra irányult: az alperesek viselik a perbeli ingatlan rezsiköltségeit, s ezért a havi 10.000 forintot nem teljesítik; a kialakult helyzet ellen a felek egyike sem emelt kifogást. Rámutatott, hogy a szerződés életjáradéki szerződéssé történő átalakítását egyik fél sem kérte, az átváltoztatás lehetőségének vizsgálata nélkül azonban az életjáradékkal vegyes tartási szerződés megszüntetésének törvényi feltételei az adott esetben nem állnak fenn. Az elsőfokú ítéletet ezért a Pp. 253.§ (2) bekezdésének második fordulata alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A jogerős ítélet ellen a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel,

amelyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. A felülvizsgálati kérelem indokolása szerint a másodfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűtlenül értékelve, iratellenesen és tévesen állapította meg a tényállást, ezért a jogerős ítélet megalapozatlan. Érvelése szerint egyoldalúan értékelte a bizonyítékokat, tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az alperesek részéről szerződésszerű teljesítés történt. Sételmezte, hogy a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének sem.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Pp. 270.§ (2) bekezdése és a 275.§ (3) bekezdése együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálat alapja az anyagi jogi jogszabálysétés vagy az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatással bíró eljárási jogszabálysétés megvalósulása.

A felperesnek a támadott jogerős ítélettel szembeni érvelése azon alapul, hogy a másodfokú bíróság eljárási szabályt sértett - Pp. 206.§ (1) bekezdése -, mivel a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével, a részben iratellenesen megállapított tényállásra alapított döntése jogszabálysétő.

A jogerős határozatban foglalt tényállás megállapítása akkor lehet az ügy érdemi elbírálására kihatóan jogszabálysétő, ha a Pp. 163.§ (1) bekezdésében foglaltak megszegésével a jogvita elbírálásának alapjául szolgáló tények felderítésére azért nem kerül sor, mert a bíróság a bizonyításra kötelezett fél számára bizonyítási indítványa előterjesztését nem tette lehetővé, a bizonyítatlanság következményeit a Pp. 3.§ (3) bekezdését megsétve, a bizonyításra kötelezett fél ellenfelének terhére értékelte, vagy a felvett bizonyítás eredményére alapítottan a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglaltakat megszegte és a logika szabályait megsétve állapított meg tényeket.

A Legfelsőbb Bíróság a felperes érvelését nem találta alaposnak. Az adott esetben a Pp. 164.§ (1) bekezdése szerint őt terhelte annak minden kétséget kizáró bizonyítása, hogy az alperesek szerződésszegő magatartása folytán a természetben való tartás lehetetlenné vált [Ptk. 589.§ (2) bekezdés]. A lefolytatott bizonyítási eljárás adatai - a tanúvallomások - nem támasztották alá a felperes erre vonatkozó állítását.

A bizonyítási eljárásnak a másodfokú bíróság által teljes körűen mérlegelt adatai alapján megállapított tényállás szerint a felperes nem bizonyította, hogy 2005 őszétől kezdődően az alperesek

megszegték a szerződést; ellenben az alperesek igazolták, hogy a szerződésszerű teljesítést felajánlották, amit a felperes alapos ok nélkül visszautasított.

A felperes felülvizsgálati kérelmében valójában a bizonyítékok felülmérlegelését és annak eredményeként az általa előadott tényállásnak megfelelő ítéleti tényállás megállapítását kérte. Erre pedig a már hivatkozott eljárási szabálysértés hiányában a Legfelsőbb Bíróságnak nincs jogi lehetősége. Nem okszerűtlen és a logika szabályait sem sérti annak ténybeli megállapítása, hogy az alperesek szerződésszerűen teljesítettek és a felperes szerződésszegő magatartása volt az akadálya a további tartás teljesítésének. Az tény, hogy alperesek a havi 10.000 forint megfizetését a felperessel való szóbeli megállapodás alapján nem teljesítették, ugyanakkor viselték a lakás teljes rezsiköltségét. A ráutaló magatartással kialakult helyzetet a peres felek tudomásul vették, nem kifogásolták [Ptk. 216.§ (1) bekezdés].

A Legfelsőbb Bíróság által irányított egységes ítélezési gyakorlat - BH1984.402., BH1995.712., BH1996.534., BH2002.14. számú eseti döntések - szerint a felek a tartási (öröklési) szerződés teljesítésében fokozottan együttműködni kötelesek, a jogosult egyoldalú magatartása, a szolgáltatások indokolatlan visszautasítása nem vonja maga után szükségképpen a tartási szerződés megszüntetését. Amennyiben a szerződésszerűen felajánlott teljesítést a jogosult nem fogadja el, késedelembe esik, amely a kötelezett egyidejű késedelmét a Ptk. 302.§ a) pontja és 303.§ (3) bekezdése értelmében kizárja. Az alperesek szerződésszegő magatartásának hiányában a szerződés megszüntetése a Ptk. 589.§ (2) bekezdése szerint alappal nem kérhető.

A Legfelsőbb Bíróság az előzőekben kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság jogerős ítéletét - amely a felülvizsgálati kérelemben támadott okból nem jogszabálysértő - a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelemmel vitatott követelés értékét 480.000 forintban - a havi 40.000 forint tartási ellenérték alapulvételével, az egy évi tartás ellenértékének összegében - határozta meg, és mivel a felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, figyelemmel a személyes költségmentességére megállapította, hogy a felmerült felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli. A részleges költségmentességben részesült alperesek képviselőjében eljáró pártfogó ügyvéd felülvizsgálati eljárási költségét a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 87.§-a alapján - a felperes személyes költségmentességére is figyelemmel - ugyancsak az állam viseli. Erről az elsőfokú bíróságnak kell a jogi segítségnyújtó szolgálatot értesíteni, aki a 2007. év CLI. törvény 62.§-ának

rendelkezései szerint határoz a pártfogó ügyvéd díjának megállapításáról és kiutalásáról.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2011. november 16.

Dr. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Csentericsné Dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. előadó bíró, Dr. Szűcs József s.k. bíró